

Tekst 10

Arthur Schopenhauer: Verden som vilje og forestilling

I: P. Kamp: Temaer i nutidens tænkning, 1975, s. 177 f.

Befrielsen fra viljen

Al *villen* udspringer af trang og behov, altså af mangel, af lidelse. Opfyldelsen gør en ende herpå, men for hvert ønske, som bliver opfyldt, er man nægtet mindst ti.

Endvidere: Begæret varer længe, fordringerne er uendelige, men opfyldelsen er kort og knapt tilmålt. Og så er den endelige tilfredsstillelse endda kun tilsyneladende: det opfyldte ønske giver straks plads for et nyt, det første er erkendt vildfarelse, det sidste en endnu ukendt. En varig og stadig tilfredsstillelse kan intet opnået viljesobjekt give, men det ligner altid kun den almisse, som bliver tilkastet tiggeren, hvormed han kan friste livet i dag og forlænge sin kval til i morgen.

Så længe vor bevidsthed er opfyldt af vor villen, så længe vi ligger under for påtrængende ønsker med deres evindelige håb og frygt, så længe vi er et villende subjekt, får vi aldrig nogen varig ro eller lykke. Om vi jager efter noget nyt eller flyr det, frygter ulykken eller stræber efter nydelse, er i det væsentlige lige meget: Bekymringen for den stedse krævende vilje, lige meget i hvad form, opfylder og bevæger stadig bevidstheden, men uden ro er sandt velvære ansolut ikke mulig. Således ligger viljens subjekt stadig på Ixions drejende hjul, øser stadig i danaidernes kar, er den evigt vansmægtende Tantalus¹.

Men når en ydre anledning eller en indre stemning pludselig løfter os op fra viljens endeløse strøm, når erkendelsen river sig løs fra slavetjenesten hos viljen, når opmærksomheden ikke længere rettes mod viljens motiver, men opfatter tingene uafhængige af deres forhold til viljen, altså betragter dem uden interesser, uden subjektivitet, rent objektivt og giver sig helt hen i dem, for så vidt de blot er forestillinger, ikke for så vidt de er motiver - så er pludselig af sig selv den ro indtrådt, som man stadig forgæves har søgt i viljens tilfredsstillelse, og som stadig er undflyet én, og nu føler vi os fuldstændig vel til mode. Det er den smerteløse tilstand

¹ Ixion, Danaos' døtre og Tantalus er figurer, som ifølge græsk mytologi blev underlagt evige straffe for henholdsvis svigerfadmord, mord på en brudgom og sønnemord.

Epikur² priste som det højeste gode og som gudernes tilstand, thi vi er i det øjeblik fri for viljens lumpne åg, vi fejrer sabbat fra viljens slavearbejde, Ixions hjul står stille.

² Græsk filosof (341 f. Kr. - 270 f. Kr.)